

Aules d'Extensió Universitària **Cursos per a Gent Gran 2022/2023**

PROGRAMACIÓ GRUP T – Tarda (dimarts i dijous)

Curs. Una breu passejada per la Física

Antoni Méndez Vilaseca

Durant més de dos mil·lennis la Humanitat s'ha preguntat de què està fet el món, com funciona i per què. A partir del segle XVIII, amb l'inici de la ciència moderna, comencem a tenir respostes en forma de lleis físiques, audàcies del coneixement de gran bellesa i profunditat que són autèntics tresors de la cultura universal al mateix nivell que les grans obres de l'art, de la música o de la literatura. No tenim totes les respostes. Potser mai les tindrem del tot, però com afirmava Carl Sagan, "som la manera que té el cosmos de conèixer-se a si mateix". Farem una breu passejada per les idees bàsiques que configuren el nostre coneixement actual.

- Àtoms: energia i entropia.
- Camps: gravitació, electromagnetisme i llum.
- Relativitat: acostant-nos a la velocitat de la llum.
- Quàntica: el microcosmos atòmic.
- Partícules: desconstrucció definitiva de l'àtom.
- Cosmos: Big Bang i evolució de l'Univers.

Curs. La dictadura franquista. Una perspectiva mig segle després

David Ballester Muñoz

La dictadura Franquista segueix estant molt present a la nostra societat, tot i trobar-nos vora mig segle després de la seva finalització. En aquest curs intentarem posar negre sobre blancs en alguns dels seus aspectes més controvertits, a la vegada que més útils per apropar-nos al seu coneixement. La qual cosa ens permetrà afrontar amb més criteri un debat actual que més enllà de l'àmbit merament historiogràfic, també es traspua a altres nivells com el periodístic i el polític"

- L'origen d'una dictadura
- El Franquisme en el context internacional
- Les bases del règim
- Existí el miracle del "desarrollismo"?
- Repressió i oposició
- La crisi final: "atado y bien atado"?

Curs. Dels mapes del temps als fenòmens meteorològics

Marcel Costa Vila

El temps atmosfèric condiona moltes de les nostres activitats independentment d'on vivim i a què ens dediquem. Actualment les noves tecnologies ens permeten un coneixement detallat i gairebé instantani de la situació de l'atmosfera a qualsevol lloc de la Terra i en qualsevol moment, i fer-ne prediccions acurades a diversos dies vista.

Començarem aquest curs aprenent la interpretació de mapes del temps per convertir-nos en homes i dones del temps, si més no afeccionats. Tractarem també les diverses tecnologies que s'usen actualment per estudiar l'atmosfera i elaborar les prediccions meteorològiques, com és el cas dels satèl·lits, els radars i els radiosondatges.

Aules d'Extensió Universitària

Cursos per a Gent Gran 2022/2023

A la segona part del curs, que correspon a les sessions tercera i quarta, explicarem les característiques i procés de formació de la gran diversitat de fenòmens atmosfèrics originats per l'aigua atmosfèrica (hidrometeors), com és el cas del gegre, la pluja gelant, la pedra, el calabruix i la pluja de fang.

Dedicarem la darrera sessió del curs a analitzar les causes, evolució i conseqüències de l'episodi meteorològic més destacat de l'any 2020: El temporal Glòria, una perturbació atmosfèrica que va afectar Catalunya amb pluges torrencials, vents huracanats i un onatge mai vistos.

Curs. Mites o creences de la Psicologia popular

Santiago Estaún Ferrer

La psicologia està integrada en la nostra vida quotidiana. No solament en les nostres converses, en la televisió, en les xarxes socials i en altres situacions, sinó també en llibres d'autoajuda, en professionals que orienten i aconsellen. La psicologia forma part de la nostra vida, però no sempre els coneixements que utilitzem de la mateixa són del tot correctes: unes vegades són parcials, altres vegades exagerats, i d'altres vegades són creences com pot succeir quan es parla de temes que fan referència a la percepció com els temes de la publicitat i comunicació subliminal i extrasensorial; o a temes referents al desenvolupament com la influència de la música de Mozart en els nadons, o herència i aprenentatge, o cervell esquerrà cervell dretà; o a temes referents a records i memòria o el detector de mentides; o temes referents a l'aprenentatge durant el son o el significat dels somnis.

Els temes que es desenvoluparan durant aquest curs, tot i ser conscients que n'hi han molts d'altres que també tenen el seu interès, són els següents:

- En el camp de la percepció i comunicació: es real la realitat?; la percepció o publicitat subliminal; la percepció extrasensorial.
- En el camp del desenvolupament i el pensament: Mozart i els nadons, cervell esquerrà-cervell dretà.
- Pensament: herència i aprenentatge; memòria i detector de mentides; son i aprenentatge; significat dels somnis.

Curs. Les biblioteques a la Catalunya contemporània

Teresa Mañá Terré

En aquestes sessions, presentarem un panorama de les biblioteques a Catalunya, fent especial atenció a les biblioteques emblemàtiques del segle XIX i inici del segle XX i les biblioteques populars creades per la Mancomunitat.

Resseguirem la creació i l'evolució de diferents biblioteques que han estat una contribució rellevant a la cultura del país, des de la iniciativa privada (Ateneu Barcelonès, Cercle de Lectura de Reus) o la societat civil (Biblioteca Arús, Biblioteca-Museu Balaguer) a més de biblioteques de recerca (Biblioteca de la Universitat, Biblioteca de Catalunya) i biblioteques públiques, sense oblidar-nos de l'Escola de Bibliotecàries, centre de formació de les professionals que les van fer possibles.

També coneixerem l'actual sistema de biblioteques públiques, la seva organització i funcionament.

Curs. Un recorregut pel patrimoni industrial

Enric Puig Giralt

A hores d'ara del segle XXI la clàssica factoria evolucionada des de la Revolució Industrial és percebuda com una estructura del passat, no només pel que fa a la tecnologia, sinó també en referència al context social en el que fou concebuda. Els antics edificis buits que encara sobreviuen, així com els diferents espais museïtzats existents a

Aules d'Extensió Universitària

Cursos per a Gent Gran 2022/2023

Catalunya són prova d'aquests canvis qualitatius. És per això que una revisió al que fou una de les activitats que més contribuïren al desenvolupament de la societat, pot resultar avui molt profitosa.

- De la protoindustrialització al maquinisme
- Impacte del sistema fabril en les transformacions socials.
- Els antics oficis artesans.
- La burgesia catalana i la construcció de la realitat fins als anys 80
- Com funcionava una fàbrica

(Possibilitat de visita a la colònia Vidal o a la colònia Güell)

Curs. Correspondències i analogies entre la música i les arts

Cèsar Calmell Piguillem

La música no ha estat mai un fet isolat i tancat en si mateix sinó que al llarg de la història s'ha produït sempre dins d'un determinat context cultural i artístic amb els quals ha mantingut un lligam estret de relacions i afinitats. És veritat que cada àmbit de la creació humana posseeix la seva pròpia autonomia en funció de les seves distintes formes d'expressió, de la seves diferenciades funcions socials així com dels materials específics a partir dels quals elabora els seus productes. En definitiva, no és el mateix escriure una novel·la, pintar un quadre o compondre una peça musical; però malgrat l'especificitat de cada llenguatge artístic, també és veritat que en cada època poden establir-se vincles significatius, analogies o correspondències entre les arts que no solament són interessants d'analitzar per entendre un període històric sinó també perquè aquest coneixement pot col·laborar a potenciar el gaudi en la nostra escolta musical.

A partir doncs d'aquesta premissa ens proposem enguany d'escoltar una sèrie d'obres musicals a la llum tan de la influència que elles van poder exercir en la imaginació d'escriptors, de pintors o d'arquitectes d'una determinada època com, a l'inrevés, aquelles altres que en el seu moment van ser gestades pels seus compositors sota l'influx d'autors o d'obres concretes pertanyents a d'altres camps de l'activitat artística. Ens fixarem, per exemple, en la manera com l'afició per la lectura de novel·les va poder influir en l'autonomia de la música instrumental de finals del segle XVIII, o en el pes que va tenir la música romàntica per orientar el modernisme de la pintura abstracte a començaments del segle XX.

Curs. Ecosistemes singulars

Jordi Bartolomé Filella, Cinthia Pereira Rosa i Araceli Gort Esteve

Hi ha indrets en el nostre planeta amb condicions ambientals molt restrictives per la majoria d'éssers vius, però alguns s'hi han adaptat i han generat ecosistemes molt particulars. Parlem de les glaceres, les fonts termals o les aigües hipersalines, on trobem uns ecosistemes microbians formats per espècies anomenades extremòfiles. Altres ecosistemes singulars són aquells que no depenen de la llum solar com a font d'energia, com són les comunitats hidrotermals de les dorsals oceàniques o les comunitats troglodites de les coves, algunes amb una dinàmica tant singular com la dels *cenotes* mexicans. També aquells indrets que han quedat aïllats durant milions d'anys, com els tepuis de Veneçuela o algunes illes oceàniques, mantenen ecosistemes antics, ja desapareguts en altres parts del planeta. En les albuferes tropicals trobem els únics boscos amfibis capaços de créixer dins l'aigua salada, els manglars, d'una gran diversitat biològica. Finalment, també parlarem de l'ecosistema microbià del nostre sistema digestiu, gràcies al qual podem viure, i que ens planteja el dubte de si, com a espècie molt evolucionada, hem arribat a ser quelcom més que un simple 'contenedor de microorganismes'.